

prof. dr hab. Andrzej Banachowicz

Poznań 01.09.2021 roku

Uniwersytet Artystyczny

w Poznaniu

dziedzina - sztuka

RECENZJA

rozprawy doktorskiej oraz dorobku artystycznego

Pani **mgr MAGDALENY CZAJKI**

w związku z przewodem doktorskim w dziedzinie sztuki

wszczętym przez Radę Naukową ds stopni w dziedzinie sztuki

Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku

Podstawowe dane o doktorancie

Pani mgr Magdalena Czajka ukończyła studia magisterskie na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku w 2016 roku. Dyplom główny powstał w pracowni dr hab. Grzegorza Protasiuka a aneks w pracowni linorytu prof. Janusza Akermana. Recenzentem pracy dyplomowej był prof. Sławomir Witkowski.

Obecnie Pani mgr Magdalena Czajka jest studentką studiów doktoranckich na Międzywydziałowych Środowiskowych Studiach Doktoranckich w ASP Gdańsk.

Pani mgr Magdalena Czajka zajmuje się fotografią i projektowaniem graficznym oraz prowadzi własne studio graficzne – MARUI STUDIO. Równolegle w 2018 roku pracowała w ASP w Gdańsku na Wydziale Intermediów i prowadziła zajęcia w Pracowni Fotografii Dokumentalnej dla studentów II i III roku studiów licencjackich i I roku studiów magisterskich. Odbyła również praktyki doktoranckie jako asystent w Pracowni Podstaw Fotografii dr Agnieszki Babińskiej, prowadząc zajęcia dla studentów Wydziału Grafiki. W 2018 roku pracowała również w technikum zespołu szkół CKZIU1 w Gdańsku (specjalność Fotografia i Multimedia) jako nauczyciel przedmiotu fotografia i edycja zdjęć. Prowadząc wciąż własną działalność w MARUI STUDIO, zajmuje się jako fotograf fotografią prasową, edytorialem i modą. Dorobek ten obejmuje realizowanie wielu sesji zdjęciowych dla różnych magazynów oraz, oczywiście, edytoriali. Bardzo bogaty spis tej aktywności zawodowej doktorantki znajduje się w jej dokumentacji, należy także wspomnieć o bogatej działalności dydaktycznej i wystawienniczej, która dużo mówi o potencjale twórczym autorki, a którą przedstawiam poniżej:

- HALO KULTURA 2019 – WYSTAWA HALO KULTURA (ekspozycja zdjęć. Inauguracja inicjatywy artystycznej pt. Wielkie Halo!)
- ASP w Gdańsku 2019 – WARSZTATY: PORTRET CHARAKTERYSTYCZNY (prowadzenie warsztatów dla studentów Intermediów oraz uczniów Liceum Plastycznego w Słupsku)
- RADIO GDAŃSK 2018 – WYWIAD pt. „Jeden z największych młodych

talentów Pomorza. Rozmawiamy z fotografką Magdą Czajką

- TECHNIKUM FOTOGRAFICZNE 2017 – WARSZTATY FOTOGRAFII MODY DLA UCZNIÓW TECHNIKUM FOTOGRAFICZNEGO (jednodniowe warsztaty w studio fotograficznym)
- ASP w Gdańsku 2017 – WARSZTATY FOTOGRAFII MODY DLA STUDENTÓW GRAFIKI I INTERMEDIÓW (dwudniowe warsztaty /16h/ z profesjonalną ekipą i w zewnętrznym studio.
- ASP w Gdańsku 2017 – WYSTAWA 10 LAT WYDZIAŁU GRAFIKI (prezentacja zdjęć podczas wystawy w Wielkiej Zbrojowni)
- ASP w Gdańsku 2017 – GRAFICZNA PECHA KUCHA (wystąpienie w formie prezentacji Pecha Kucha podczas obchodów 10-lecia Wydziału Grafiki)
- PSTRYKALIADA 2017 – PROWADZENIE WARSZTATÓW Z PORTRETU W FOTOGRAFII (Festiwal Studencki Pstrykaliada w Warszawie)
- GAZETA WYBORCZA 2017 – WYWIAD I OKŁADKA DODATKU MAGAZYNU TRÓJMIASTO GAZETY WYBORCZEJ (pt. „Dziewczyna z aparatem podbija świat mody”)
- W RAMACH SPORTU 2017 – ASYSTOWANIE ILONIE SZWARC (tydzień asystowania światowej sławy fotografce Ilonie Szwarz)
- CTK w Grudziądzu 2016 – WYSTAWA W CENTRUM KULTURY TEATR W GALERII AKCENT W GRUDZIĄDZU (wystawa indywidualna)
- SZTUKA WYBORU 2016 – WYSTAWA INDYWIDUALNA (wystawa fotografii)

Ocena pracy doktorskiej

Jak widać z powyższego opisu działalności Pani mgr Magdaleny Czajki posiada ona już naprawdę spore osiągnięcia w obszarze szeroko rozumianej aktywności artystycznej oraz dydaktycznej świata fotografii. Natomiast tematem jej doktoratu

jest praca pt: „Zderzenia fotografii artystycznej i komercyjnej. Fotografia kreacyjna, inscenizowana, manipulacja cyfrowa jako punkt wyjścia dla stworzenia autorskiego magazynu dedykowanego modzie i sztuce współczesnej”. A więc temat ten zawiera cały tygiel możliwości i wartości jakie tylko może w sobie pomieścić fotografia. I tak też, w tej autorskiej prezentacji, doktorantka nakłada na siebie bardzo wiele warstw – od piękna i urody do formy przedstawienia. Od warstw fotografii do projektów graficznych, z całym bogatym zestawem kadrów oraz ujęć bliższych i dalszych planów, dających widzowi możliwość przeżycia sztuki mody na warunkach doktorantki. A Ona, wnikliwie analizując w pracy pisemnej medium fotografii w ujęciu historycznym oraz współczesnym, przywołując znanych artystów i uznane przykłady ich realizacji fotograficznych, sama tworzy autorskie wydanie magazynu. Układ graficzny – szkielet magazynu, Jej layout, duży format i rodzaj papieru, a nade wszystko fotografie mody – ubioru są dla mnie właśnie tutaj bardzo dobrym przykładem badawczego, doktorskiego potencjału. Bowiem właśnie bardzo bogate pole badawcze, dające tak niesamowite możliwości wyboru, było tutaj – jak sędzę – największym wyzwaniem dla autorki. Przyjęcie koncepcji prezentacji w magazynie mody związanej ze zmieniającą się pogodą, uważam za bardzo trafne, bo otwierające równie wiele możliwości warstw analogii czy symboli. Do ukazania różnych typów piękna, czy prowadzenia „gry” z kompozycją oraz typografią. W tym też znaczeniu decyzja Pani Magdaleny Czajki w kontekście „Światła obrazu” Barthesa, wobec użycia portretu jako Jej ulubionej formy fotografii, bardzo sprawdza się również i wnosi osobisty aspekt do bardzo pozytywnego odbioru doktorskiego magazynu.

Pani Magdalena Czajka poszukuje w nim nowych rozwiązań formalnych, a twarz przyciąga uwagę najbardziej. Te portrety osób „malowane” przeżyciem lub urokiem chwili, dają autorce taki zakres komunikatu, że właściwie znaczna wartość badawcza doktoratu bardzo dobrze niesie również cały zbiór innych elementów prezentacji danej, bezpośredniej fotografii. Są one, oczywiście, również bardzo dobrze przez autorkę inscenizowane i dotykają w tym sensie istoty sztuki. Czy to w portrecie, czy w stylizowanym, manipulowanym światłem przedmiocie doktorantka stwarza iluzję

widzianego zjawiska. Na ile jest ono jednak prawdziwe, a na ile staje się iluzją, to już odpowiedź na to znajduje się – bardziej czy mniej, co oczywiste – w głowie widza. Ja na potrzeby oceny efektu oraz wartości pola badawczego doktoratu mogę stwierdzić, że magazyn jest bardzo udanym, fotograficznym kalejdoskopem wyborów autorki. Bardzo odpowiada mi format, a więc jego siła rażenia, w najlepszym tego słowa znaczeniu, wiele autorskich pomysłów, dobranych do zdjęć cytatów czy przedmiotów. Ich powiększeń czy pomniejszeń. Gry literami i tekstami na całych stronach kompozycji jedno lub dwustronnej. Uważam jednak także, że autorka nie wygrała ważnego elementu, jakim jest czytelność słowa z okładki. Sprawdzałem to na kilkudziesięciu osobach w różnym wieku i stwierdziłem, że fotografia twarzy na okładce jest dobra, w przeciwieństwie do kompozycji różnych liter, składających się na słowo „DOKTORAT”. Scalająca układ duża, biała litera „O” jest i mogła też być istotą tego zapisu, ale niestety napis staje się mniejszym czy większym elementem irytacji widza. Szkoda, ale za to inne rozstrzygnięcia wewnątrz magazynu „zmieniają realność” scen ze świata, wciągają widza w mentalną grę i zbliżają się - lub nawet dla niektórych – są małymi dziełami sztuki. Obrazu, koncepcji zdjęcia i jego siły czy nawet magii powołanej sytuacji. Tej wynikającej z przyjemności, czy z poczucia bólu, czy nawet strachu albo obiektywnej obserwacji. Wszystkie te głęboko humanistyczne wartości doktorantka potrafi utrzymać w obrazie fotografii i w rygorach tak, aby wyczuwało się wizję autorki, ale i też by znajdowała się przestrzeń kontemplacji dla widza. Te wszystkie kadry, fotografie z magazynu należą do Niej i są ważne przez ich przekształcenie. Doktorantka operuje na ogół środkami prostymi, ale też przez to precyzyjnie artykułuje formę i tendencję przekazu. To oszczędność formalna, jednak jest tak konstruowana przez nią, że odbiera się również podskórne bogactwo każdej fotografii. Te prace są mi często bliskie, bo w atmosferze pewnej tajemniczości mogę analizować i kontemplować rzeczywistość na jej warunkach. Jest to, w tym bogatym w treści magazynie często synteza form, które odnajduję we wcześniejszych pracach artystki. W przestrzeni wielu fotografii z magazynu widz może się sam w nich znaleźć i wejść z nimi w dialog. Ta uniwersalność przekazu jest

więc wartością wynikającą z analogii przeżyć, zagęszczonych również w naszej wyobraźni. To twórcze myślenie i dążenie do celu objawia się u autorki również poprzez bardzo dobry warsztat. Te wszystkie powyższe wartości składają się także na dojrzałą postawę pedagogiczną Pani Magdaleny Czajki. Prowadząc różnorodne ćwiczenia – czy to w szkole średniej czy wyższej – jestem przekonany, że robiła to z wielką pasją, a efekty były wypadkową Jej bogatych, nagromadzonych doświadczeń. Sumując cały dorobek Jej twórczości na tym etapie doktorskiego postępowania stwierdzam, że Pani Magdalena Czajka posiada świadomość i wiarę w ożywianie tradycji, a także umiejętność łączenia detali z potocznej rzeczywistości w abstrakcyjne układy dobrze filtrujące nowe – współczesne – znaczenia. Przywołam tu sentencję Jorge Luisa Borgesa z „Twórcy”: „Człowiek postanawia wymalować świat. Przez lato będzie zaludniał przestrzeń obrazami prowincji, królestw, gór, zatok, okrętów, wysp, ryb, pokoi, instrumentów, gwiazd, koni i ludzi. Na chwilę przed śmiercią odkryje, że ów cierpliwy labirynt linii jest podobizną jego własnej twarzy”.

Konkluzja

Ta powyższa myśl Borgesa dotycząca twórcy, uważam, że dobrze oddaje ten szeroki, plastyczny świat doktorantki. W swojej pracy artystycznej i teoretycznej prezentuje ona bardzo spójny przekaz, który daje mi panoramę myślenia i siły jej wyborów. Jej cały dorobek, który zaprezentowałem na początku recenzji jest już naprawdę spory i bardzo dobrze rokuje na przyszłość. Jej myślenie i dążenie do celu – zapisu znaku w kadrze fotografii – objawia się pasją poznania, przez którą dociera Ona do rejonów swojej i naszej podświadomości. Dlatego z całym przekonaniem stwierdzam, że Pani mgr Magdalena Czajka zasługuje na przyznanie stopnia doktora.

Z poważaniem

prof. dr hab. Andrzej Banachowicz